

Grupa

(*group, gruppo, grouper*) se svakodnevno koristi u različitim značenjima i kontekstima. Razlog je nepostojanje jedinstvenog značenja i definicije te reči.

[23] Socijalna grupa, kao deo društva (v. **društvo**) sastoji se od dva ili više pojedinaca između kojih postoji redovna interakcija koja je zasnovana na međusobnim/uzajamnim očekivanjima ili na zajedničkom identitetu. U tom smislu, svi pripadamo mnogim grupama: porodičnim, prijateljskim, poslovnim, sportskim i tako dalje. Načelno govoreći, pojedinci se udružuju u grupe jer im to omogućava da lakše ostvare one ciljeve koje bi teže ostvarili individualno.

Pojedini autori definišu grupu kao određeni broj pojedinaca koji poseduju makar slabu interstimulaciju i sličnu usmerenost interesovanja.

Ono što je zajedničko za svaku grupu jeste postojanje strukture i dinamike unutar nje. U tom smislu, grupe mogu biti dužeg ili kraćeg trajanja; mogu biti dobrovoljne ili prinudne; zatvorenije ili otvorenije za interakciju sa drugim grupama i za pristupanje novih članova; struktuirane i nestruktuirane i tako dalje.

Bitan faktor koji utiče na funkcionisanje grupe je unutrašnja kohezija. Ona često zavisi od homogenih karakteristika članova grupe (na primer: slične godine, pol, verovanja, mišljenja i slično). Tako određenje uslova pripadnosti grupi ima dvostruku funkciju: privlačenje novih članova grupe koji su na neki način slični i pre stupanja u grupu i delovanje grupe na način koji podstiče sličnost njenih članova i/ili članica. U slučajevima kada homogenost grupe nije unapred zadata, njeno funkcionisanje se obezbeđuje dogovorima, zajedničkom deliberacijom i angažovanom interakcijom među članovima.

Pripadnost grupi podrazumeva posvećenost (v. **posvećenost**) zajedničkim vrednostima i obavezama koje iz njih proističu (v. **obavezanost**). Ona je značajna i za definisanje ličnog identiteta, kao i za oblikovanje ponašanja u društvenom kontekstu koje bi potencijalno bilo drugačije da nismo deo određene grupe. S tim u vezi, važno je razumeti da se društveni angažman (v. **društveni angažman**) uglavnom i sprovodi delovanjem pojedinaca kroz razne grupe u kojima su akteri (v. **akter**) na neki način povezani.

Za dalje čitanje:

- Apfelbaum, Evan P., Katherine W. Phillips, Jennifer A. Richeson (2014), „Rethinking the baseline in diversity research: Should we be explaining the effects of homogeneity?“, *Perspectives on Psychological Science* 9: 235–244.
- Brewer, M. B. & Brown, R. J. (1998), „Intergroup relations“, Gilbert, Daniel T., Susan T. Fiske, Gardner Lindzey (ur.), *Handbook of Social Psychology*. 4th ed., Tom 2. New York: Wiley, str. 554–594.
- Brown, Rupert (1988), *Group Processes: Dynamics within and between Groups*. Oxford: Basil Blackwell.
- Gilbert, Margaret (1989), *On Social Facts*. New York; London: Routledge.
- Holtz, Rolf (2004), „Group cohesion, attitude projection, and opinion certainty: Beyond interaction“, *Group Dynamics: Theory, Research and Practice* 8: 112–125.
- Lewin, Kurt (1947), „Frontiers in group dynamics“, *Human Relations* 1: 5–41.
- Lewin, Kurt (1948), *Resolving Social Conflicts: Selected Papers in Group Dynamics*. New York: Harper.
- Popadić, Dragan (2021), *Elementi socijalne psihologije*. Beograd: Institut za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu.
- Rot, Nikola (2010), *Psihologija grupa*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Searle, John (1990), „Collective intentions and actions“, Cohen, Philip, Jerry Morgan, Martha E. Pollack (ur.), *Intentions in Communication*. Cambridge, Mass.: Bradford Books, MIT Press.
- Tuomela, Raimo (2013), *Social Ontology: Collective Intentionality and Group Agents*. New York: Oxford University Press.

- Tiziana, Petar Bojanić (ur.), *Institutions in Action. The Nature and the Role of Institutions in the Real World*. Berlin: Springer, str. 113–128.
- Deleuze, Gilles (1953), *Empirisme et subjectivité*. Paris: PUF.
- Gehlen, Arnold (1969), *Moral und Hypermoral. Eine pluralistische Ethik*. Frankfurt am Main: Athenäum Verlag.
- Guala, Francesco (2016), *Understanding Institutions*. Princeton: Princeton University Press.
- Hume, David (1739), *A Treatise of Human Nature*, London: Mary. J. Norton.
- Mauss, Marcel, Paul Fauconnet (1901), „Sociologie“, Dreyfus, Ferdinand-Camille, André Berthelot (ur.), *La Grande Encyclopédie*. Vol. 30. Paris: Société anonyme de la Grande Encyclopédie, str. 3–4.
- North, Douglass (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Parsons, Talcott (1982), *On Institutions and Social Evolutions*. Chicago: Chicago University Press.
- Renard, Georges (1930), *La théorie de l'institution. Essai d'ontologie juridique*. Paris: Sirey.
- Romano, Santi (2018), *L'ordinamento giuridico*. Macerata: Quodlibet.
- Searle, John (2005), „What is an institution?“, *Journal of Institutional Economics* 1 (1): 1–22.

S a n j a I g u m a n

Zajednica

Postoji oko stotinu definicija pojma *zajednica* (*community*, *comunità*, *communauté*) koje se razlikuju s obzirom na to koja ih disciplina nudi, ali većina ovih definicija objašnjava šta bi zajednica trebalo da bude, a ne šta zapravo jeste.

„Zajednica“ nema unapred određenu fizičku lokaciju i jasne granice, ali se donekle odnosi na „sociološki konstruktivan model“ – skup smislenih interakcija, ponašanja i očekivanja njenih članova.

Precizno definisanje pojma zajednice otežava raznovrsnost u razumevanju njene strukture, dimenzije, okvira i slično. Čuveni

ni nemački sociolog Tenis je još krajem 19. veka pokušao da objasni razliku između zajednice (*Gemeinschaft*) i društva (*Gesellschaft*, v. **društvo**), insistirajući da se društvo za razliku od zajednice zasniva na strukturalnom uređenju institucija. „Zajednica“ se, makar implicitno, neretko i uopšteno poistovećuje sa pojmom grupa (v. **grupa**), ali i sa pojmovima naroda i nacije, budući da pripadnici takvih zajednica dele zajednički jezik, kulturu, poreklo i slično.

Nasuprot tome, „lokalna zajednica“ je zasnovana na prostornoj blizini koja obezbeđuje tešnju povezanost članova i njihovu svesnu pripadnost zajedničkom, lokalnom identitetu.

Poslednjih godina sve značajnije mesto, podjednako i u praksi i u teoriji, zauzima poseban tip zajednice: virtuelna zajednica. Iako nije reč o potpuno novom fenomenu, pojava i dostupnost interneta naglo su podstakli njen razvoj i uticaj. Članovi takvih zajednica nisu okupljeni u fizičkom, već u virtuelnom prostoru u kom uspostavljaju mrežu (v. **mreža**) interpersonalnih veza koju teoretičari često karakterišu kao „umreženi individualizam“. U ovim zajednicama, više nego u onim tradicionalnim, pojedinačno uključ enje i isključenje članova je vrlo lako.

Značaj zajednice tesno je povezan sa „društvenim angažmanom“ (v. **društveni angažman**): iako se društveno angažujemo kao pojedinci, ciljani objekat i motiv našeg aktiviranja se odnosi i na druge, potencijalno na bilo koga. Definisanje opštosti takvog smeranog uticaja zavisi od toga koliko je široko shvaćena zajednica u kojoj se angažman odvija.

Za dalje čitanje:

- Anderson, Benedict (1983), *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London; New York: Verso.
- Bauman, Zygmunt (2001), *Community: Seeking Safety in an Insecure World*. Cambridge: Polity Press.

- Chayko, Mary (2002), *Connecting: How We form Social Bonds and Communities in the Internet Age*. Albany: State University of New York.
- Cohen, Anthony P. (1985), *The Symbolic Construction of Community*. London: E. Horwood Ltd.; New York: Tavistock Publications.
- Chavis, David M., John R. Newbrough (1986), „The meaning of ‘community’ in community psychology“, *Journal of Community Psychology* 14 (4): 335–340.
- Day, Graham (2006), *Community and Everyday Life*. Abingdon: Routledge.
- Hiller, Ernest T. (1941), „The community as a social group“, *American Sociological Review* 6 (2): 189–202.
- Nikolić, Olga (2017), „Angažman i problem univerzalnosti: prefigurativna politika“, Zaharijević, Adriana, Jelena Vasiljević (ur.), *Angažman. Uvod u studije angažovanosti*. Novi Sad: Akademska knjiga; Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju, str. 55–68.
- Sarason, Seymour B. (1974), *The Psychological Sense of Community: Prospects for a Community Psychology*. San Francisco: Jossey-Bass.

ANGAŽOVANO DELANJE

Akcija	27
Aktivizam	27
Angažovana filantropija	28
Angažovana književnost	29
Angažovana umetnost	30
Angažovani akt	31
Angažovano istraživanje	32
Angažovano mišljenje	33
Dezangažman	33
Digitalni aktivizam	34
Građanska neposlušnost	35
Građanski angažman	36
Participacija	37
Politički angažman	38
Praksa	39
Revolucionarni angažman	41
Volontiranje	42